

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
בהרה"ח ר' בנימין בייטש זצ"ל

גליון 189

מטלטליון עצמות שהוא מאכל לכלבים, וכן בשר מסריח שהוא מאכל לחיה, וכן מים מגולין שראויין לחתול, שארס הנחש אין מזיק לו. ולרשב"ג אסור להשהותם שמה ישתה אדם מהן.

דף קכ"ח ע"ב
כופין סל לפני אפרוחים כדי שיעלו וירדו. תרנגולת שברחה דוחין אותה בידיים עד שתכנס. מדדין עגלים וסייחים ומסייעין אותם לילך. אשה מדדה בן קטן (ברה"ר) ומסייעתו לילך. לרבי יהודה דווקא כשמגביה רגל אחת ומניח השניה, אבל אם גרר אותם אסור משום שנושאתו.
בהמה שנפלה לאמת המים עושה לה פרנסה במקומה כדי שלא תמות. ואם אי אפשר כגון שהמים עמוקים, מניח כרים וכסתות תחתיה. ואע"פ שמבטל כלי מהיכנו, צער בעלי חיים דאורייתא דוחה איסור דרבנן.

תרנגולת שברחה דוחין אותה ולא מדדין, משום שמגבהת עצמה ומטלטלה. מדדין בהמה חיה ועוף בחצר, אבל לא יגביהם משום שמוקצין הם ואסור לטלטלם. וברה"ר אסור גם לדרות, שמה יגביהם מן הארץ ונמצא נושאם. אבל מותר לדרות בן קטן ברה"ר, שגם אם יגביהו אינו חייב, שאדם חי נושא את עצמו.

השוחט תרנגול יכבוש את רגליו בארץ, או יגביהנו שלא יגעו רגליו בארץ, שמה יניח צפרניו ויעקור את הסימנים.
אין מילדין בהמה (אפילו) ביו"ט משום טירחה יתירה. אבל מסעדין - י"א דוחק בבשר כדי שיצא הולד, וי"א שאוחז הולד שלא יפול. וכן נופחין לו בחוטמו שסתום ע"י רירין, ונותן דד לתוך פיו לינוק.

מילדין אשה בשבת, וקורין לה מילדת אפילו מחוץ לתחום, ומדליקין לה נר גם אם היא סומא כדי ליישב דעתה. מביאין לה שמן דרך ר"ה, ואם אפשר צריך להביא בשינוי (כגון ביד, ואם אי אפשר תביא בשיער, ולמ"ד יש סחיטה בשיער תכרוך כלי מלא שמן בשערה). ואם אי אפשר יביאו בלא שינוי.

לת"ק קושרין טבור הוולד כדי שלא יצאו מעיו, לרבי יוסי גם חותכין. כל צרכי מילה עושיין בשבת.

מאהבין ולד בהמה טהורה על אמו ביו"ט, שמניח מלח ברחם שתזכור צערה ותרחם עליו, או שופכין מי שליא על הולד שתריח האם את ריחו ותרחם עליו. בבהמה טמאה אסור, שאינה מרחקת את וולדה, ואם ריחקה שוב לא תקרב. לרבה ורב יוסף אין סחיטה בשיער, לרב אשי יש.

יום ב' פר' מטו"מ כ"א תמוז תש"פ

דף קכ"ט ע"א
חילול שבת לילולת: אם הקבר (בית הרחם) פתוח - י"א גם אם לא אמרה צריכה אני מחללין שבת עבורה, וי"א גם אם אמרה אין אני צריכה, וחברותיה אומרות שהיא צריכה. נסתם הקבר - י"א שבכל אופן אין מחללין, וי"א שאם אמרה צריכה אני מחללין. ומשום ספק נפשות הלכה כדברי המיקל.

מאימתי פתיחת הקבר - י"א משתשב על המשבר, י"א מזמן שהדם שותת ויורד, וי"א מזמן שחברותיה נושאות אותה בזרועותיה, שאין יכולה ללכת. עד מתי פתיחת הקבר - לאביי שלשה ימים, לרבה שבועה, וי"א שלשים יום.

לנהרדעי יולדת בשלשה ימים הראשונים מחללים שבת אפילו אמרה אין אני צריכה (י"ג אפילו לא אמרה צריכה אני), משלשה עד שבעה אמרה צריכה אני מחללין, אמרה לא צריכה אני אין מחללין, משבעה עד שלשים אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין, אבל עושיין לה ע"י גוי, שכל צרכי חולה שאין בו סכנה עושיין ע"י גוי. יולדת לא תטבול עד שלשים יום אם אין בעלה עימה.

עושיין מדורה בשבת - לילולתולמי שהקין דם ונצטנן וק"ו לחולה, ואפילו בימות החמה. וכמה אמוראים הפסידו נכסים לעשות מדורה לאחר הקזה, ולא חששו משום בל תשחית שבל תשחית של הגוף עדיף.

ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו, שאין לך ביזוי מהמהלך יחף בשוק. הקיז דם ואין לו לאכול, ימכור מנעליו ויקנה צרכי סעודה. לרב בשר, ולשמואל יין. וכמה אמוראים שתו הרבה יין ביום הקזה.

ביום שנובל בו תקופת תמוז, השמש מועילה. המקיל בסעודת הקזה, מקילין לו מזונותיו מן השמים, ואומרים 'על חייו לא חס אני אחוס עליו'. המקיז דם - לא ישב במקום שמתגלגלת בו הרוח. ויטעום דבר לפני הקזה, ולאחריה ימתין מעט עד שיקום.

שב"ק פר' פינחס י"ט תמוז תש"פ

דף קכ"ז ע"א
לרבי יהודה אין מתחילין לפנות אוצר של תבואה משום מוקצה, אבל עושה בו שביל ומפנה ברגליו דרך הליכתו, שאין זה טלטול. שיעור התבואה שאסור להתחיל ולהסתפק ממנו - לתך (חצי כור, ט"ו סאה).

לשיטת רב חסדא (קכו): שאין מפנין יותר מארבע או חמש קופות, נסתפקו אם מותר לפנות שיעור של חמש קופות בכלים קטנים שהרי ממוטע במשווי, או שהוא אסור משום שמרבה בהילוך.

שיעור ארבע או חמש קופות הוא לפי האורחין. (שכל אורח מפנין כשיעור זה. שו"ע סי' של"ג ס"ג). ונסתפקו אם אדם אחד יכול לפנות את כולם, או שכל אחד מפנה לעצמו. גדולה הכנסת אורחים - לרבי יוחנן כהשכמת בית המדרש, לרב דימי יותר מהשכמת בית המדרש, לרב יותר מהקבלת פני השכינה.

מידת בשר ודם אין קטן אומר לגדול המתן עד שאבוא אצלך, אבל אצל הקב"ה מצינו שאמר לו אברהם 'אל נא תעבור מעל עבדך'.

דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקורן קיימת לו לעוה"ב: א. כיבוד אב ואם, ב. גמילות חסדים, ג. הבאת שלום בין אדם לחבירו, ד. תלמוד תורה כנגד כולם. רבי יוחנן הוסיף דברים הכלולים בהם: הכנסת אורחים ביקור חולים ועיון תפילה בכלל 'גמילות חסדים' (שעל המתפלל אמר 'גומל נפשו איש חסד'). השכמת בית המדרש והמגדל בניו לת"ת בכלל 'תלמוד תורה', הדן את חבירו לכף זכות בכלל 'הבאת שלום'.

דף קכ"ז ע"ב
הדן את חבירו לכף זכות דנים אותו לזכות. והביאו בגמרא שלש עובדות עד היכן יש לדון לכף זכות, אחד שנשכר אצל בעה"ב שלש שנים ואמר לו שאין לו לשלם, חסיד שפדה ריבה אחת, ורבי יהושע שהיה אצל מטרוניתא.

מפנין תרומה טהורה שביד ישראל כיון שראויה לכהן. מפנין דמאי אע"פ שאסורה באכילה, שאם ירצה מפקיר נכסיו ונעשה עני ומאכילין לעניים דמאי.

מפנין מעשר ראשון שהקדימו בשיבולים אם ניטלה ממנו תרומת מעשר, ואע"פ שהפריש קודם תרומה גדולה. אבל אם הקדימו בכרי שכבר חלה עליו חובת תרומה, צריך להפריש ממנה תרומה גדולה. מפנין מעשר שני שנפדה אע"פ שלא הוסיף חומש, שאין החומש מעכב.

מפנין תורמוס יבש, אבל לא את הלח שהוא מר ואינו ראוי לאכילה.

יום א' פר' מטו"מ כ' תמוז תש"פ

דף קכ"ח ע"א
אין מפנין טבל גם של עציץ שאינו נקוב שאסור מדרבנן. אין מפנין מעשר ראשון שהקדימו בכרי ולא הפרישו ממנו תרומה גדולה. אין מפנין מעשר שני שנפדה בכסף אין לו צורה, ולא הקדש שחיללו ע"ג קרקע.

מטלטליון חצב (מין עשב) שהוא מאכל לצביים, וכן חרדל שראוי ליונים. שברי זכוכית - לרשב"ג מטלטליון משום שראוי לבנות יענה, וגם אם אין לו בנות יענה. אין מטלטלים חבילי זמורות אע"פ שראוי לפילים, שבנות יענה מצויים ופילים לא.

אלו הסוברים ש'כל ישראל בני מלכים': א. רשב"ג - שכל ישראל ראויים לגדל בנות יענה. ב. רבי שמעון - שיותר לטון שמן וורד שכן דרך בני מלכים. ג. רבי ישמעאל ור"ע - שאין גובין מבעל חוב איצטלו של מאה מנה, שכל ישראל ראויים לה. (אבל לת"ק גובין אותה, ונותנים לו אחרת הראויה לו).

חבילי קש, עצים או זרדים שהכניס למאכל בהמה - מטלטלים אותם. לרשב"ג רק אם ניטלים ביד אחת, אבל אם צריך ליטלם בשתי ידיים, אסור משום טירחא.

חבילות של מיני עשבים - אם הכניס לעצים אסור להסתפק מהן, הכניס למאכל בהמה מסתפק מהן. וקוטם ביד ואוכל, אבל לא בכלי כדרך חול שדומה לטוחן. ואם רוצה למלול את השרביטין ולאכול את הזרע - לרבי יהודה ימלול ביד אבל לא הרבה בכלי, לחכמים לא ימלול הרבה גם ביד, רק בראשי אצבעותיו.

בשר (חי) מלוח, מותר לטלטלו. אם אינו מלוח: לרב הונא - מותר לטלטלו ואסור לאכול, שטובר כרבי יהודה במוקצה לענין אכילה ולא לענין טלטול. לרב חסדא - אסור לטלטלו (כרבי יהודה). אבל 'בר אווזא' מותר, שאוכלים אותו חי בלא מלח. דג מלוח - מותר לטלטלו. אם אינו מלוח - אסור לטלטלו, ואע"פ שראוי להשליכו לכלבים, אין דעתו לכך.

דברים הקרובים למיתה מן החיים - העומד מיד לאחר שאכל או שתה או ישן או הקיז דם או שימש.

זמני הקזה - עד ארבעים שנה כל שלשים יום, מארבעים עד שישים - כל שני חדשים, לאחר מכן - כל שלשה חדשים. ויקיז רק ביום ראשון רביעי או שיש, אבל בשני וחמישי לא יקיז רק מי שלו זכות אבות לפי שב"ד של מטה ושל מעלה יושבני ובימים שלישי לא יקיז משום שמזל מאדים משמש בשעות זוגות, ומאדים ממונה על הפורעניות. (ואע"פ שכן הוא גם בע"ש, כיון שדשו בו רבים שומר פתאים ה'). לא יקיז ביום רביעי - כשחל בד' לחודש או ב"ד או כ"ד או כשאין אחריו ארבע ימים בחודש. הקזה בר"ח או שני לחודש - חולשה, בג' לחודש - סכנה, ערב יו"ט - חולשה, ערב שבועות - סכנה, שיוצאת רוח ששמו 'טבוח', שאם לא קיבלו ישראל תורה הוא טובח אותם.

הקזה אחר אכילה - מועיל רק להקל כובד האכילה, והיינו אם מקיז לרפואה אבל להקל מועילה. שתייה מיד לאחר הקזה מועילה, לאחר מכן נסתפקו אם אינה מועילה או שהיא קשה. אכילה לאחר הקזה מועילה עד שיעור הילוך של חצי מיל.

יום שתלמידיים מתעצלין מלבוא לבית המדרש נקרא 'יומא דשפמי', שיום זה אבד ואין בו תועלת, כשפתיים של בהמה שאין בהם תועלת.

הלכה כרבי יוסי שחזתכין הטבור ולא כחכמים שקושרים ואל חזתכין. ומודים חכמים שחזתכין טבור של תאומים משום סכנה.

טומגנים שליא כדי שיתחמם הולד. בנות מלכים טומנות בשמן, עשירים בספוגין של צמר, בנות עניים במוכין.

מילדין את הוולד בשבת, וחזתכין טבורו, ורוחצין אותו, ומולחין אותו, וכורכין אותו בבגדים.

יום ג' פר' מטו"מ כ"ב תמוז תש"פ

רבי אליעזר דמילה

דף קל"ע"א

לרבי אליעזר כל מכשירי מילה דוחין שבת, ולכן מביאים סכין בשבת, וכורתים עצים לעשות פחמים לעשות ברזל. לר' עקיבא כיון שאפשר לעשותם בע"ש אינו דוחה שבת, ורק המילה עצמה דוחה שבת.

כשמביא סכין בשבת - לרבי אליעזר - יביאו מגולה, להודיע שהמצוה חביבה עליו ומחלל שבת עליה. ובשעת סכנה מכסהו ע"פ עדים שלא יחשדוהו. ונסתפקו בגמ' אם שני עדים חוץ ממנו או הוא ועוד אחד.

רבי יוסי הגלילי מותר לאכול בשר עוף בחלב, שנאמר 'בחלב אמו', יצא עוף שאין לו חלב אם.

מצוה שקיבלו בשמחה - כגון מילה, עדיין עושין אותה בשמחה. מצוה שקיבלו בקטטה - כגון עריות, עדיין עושין אותה בקטטה, 'דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא' (אין כתובה שאין בה מחלוקת).

מצוה שמסרו עצמן למיתה בשעת גזירת המלכות - כגון ע"ז ומילה, עדיין מוחזקת בידם. מצוה שלא מסרו עצמן למיתה בשעת גזירה - כגון תפילין, עדיין מרופה בידם, שאין נזהרין בהם כל כך שלא להפיח בהן.

תפילין צריכין גוף נקי - לאביי שלא יפיח בהן, לרבא שלא יישן בהם.

אלישע בעל כנפיים מסר נפשו להניח תפילין בשעת גזירה, וממונה שרץ אחריו מצאן בידו כשהוא כנפי יונה, ומשום שישראל נמשלו ליונה והמצוות מגינות עליהם ככנפיים ליונה.

דף קל"ע"ב

לרבי אליעזר מביאים איזמל למילה אפילו דרך רה"ר. לחכמים אסור גם דרך גגות קרפיפות וחצירות שלא עירבו שאסור לטלטל מדרבנן, שהעמידו דבריהם במקום כרת. לרבי שמעון מותר לטלטל בגגות וקרפיפות כלים ששבתו בתוכן גם לדבר הרשות, אפילו הן של בעלים הרבה (אבל אם שבתו בתוך הבית כשקידש היום, מוציאן לחצר אם עירבו, ולא לחצר אחרת שלא עירבו עמה).

חצר שלא עירבו הבתים שבו, אסור להכניס ולהוציא מבתיים לחצר או מחצר לבתים, אבל מותר לטלטל כלים בתוך החצר. מבוי שלא נשתתפו בני החצרות הפתוחים לתוכו ע"י שיתוף מבואות, לרב אסי בשם ריש לקיש מותר לטלטל בתוכו. בשם ר' זירא אמרו שאסור לטלטל בתוכו, ופירשה אביי, שאם עירבו חצירות שבמבוי עם הבתים, אסור לטלטל בתוך המבוי ארבע אמות, אם לא עירבו חצירות עם הבתים, מותר לטלטל בתוך המבוי כלים ששבתו בתוכו (הטעם יתבאר בס"ד להלן קלא).

יום ד' פר' מטו"מ כ"ג תמוז תש"פ

דף קל"א ע"א

שיטת רב לענין טלטול במבוי שלא נשתתפו בו: אם עירבו חצירות המבוי עם הבתים, אסור לטלטל במבוי ארבע אמות, לא עירבו, מותר לטלטל בו. וטעמו למסקנא - שה'בתים' גורמים שיהיה אסור להוציא מהחצירות למבוי בלא שיתוף, שאם לא היו בתים בחצירות מוציאים מהם למבוי כשיטת רבי שמעון שמבוי וחצר רשות אחד הוא ומטלטלין מזו לזו בלא שיתוף, ולכן אם לא עירבו חצרות עם בתים הבתים כמי שאינם, מוציאים מן החצרות למבוי כאילו נשתתפו, וכשנשתתפו פשוט שמותר לטלטל גם במבוי עצמו.

אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהיו שתי חצירות פתוחות למבוי, ושתי בתים פתוחות לכל חצר. (ולמסקנא - בין אם עירבו חצירות עם הבתים ובין לא עירבו, תורת מבוי עליו וניתר בלחי וקורה).

בעומר אם מצא קצור, צריך לקצור אחר לשמה. בשתי הלחם אין צריך.

גזירה שיה מופנה מצד אחד - לר' אליעזר - למדין ומשיבין, מופנה משני צדדין למדין ואין משיבין.

דף קל"א ע"ב

המצוות שמכשיריהם דוחה את השבת לרבי אליעזר: א. שתי הלחם - גזירה שיה

מקצירת העומר שמכשיריה - כגון קצירה טחינה והרקדה - דוחה שבת, שנאמר 'בחריש ובקציר תשבות' מה חריש רשות כך קציר, יצא קציר העומר שהוא מצוה. לולב - שנאמר 'ביום' הראשון ואפילו בשבת. וחכמים דורשים 'ביום' ולא בלילה. סוכה - נלמד בגזירה שיה 'שבעת ימים' מלולב. מצה - נלמד ט"ו ט"ו מסוכה. שופר - שנאמר 'יום תרועה' אפילו בשבת, ואין לפרש לתקיעה שחכמה היא ואינה מלאכה. וחכמים דורשים 'יום' ולא לילה. מילה - שנאמר 'וביום השמיני' אפילו בשבת. ואין לפרשה על מילה עצמה שהרי הלכה למשה מסיני שהיא דוחה, ו'ביום' מיותר למכשירין.

תלה ציצית בבגדו ומוזזה בפתחו בשבת - חייב גם לרבי אליעזר, ואע"פ שמכשירי מצוה הם, הרי בידו להפקירן ויפטר.

יום ה' פר' מטו"מ כ"ד תמוז תש"פ

דף קל"ב ע"א

מילה בשמיני דוחה שבת - לר"ג בר יצחק, שנאמר בשבת ובמילה של יום שמיני 'אות' 'ברית' ו'דורות', ללמד שדוחה שבת. לרבי יוחנן, 'ביום' השמיני אפילו בשבת. (ולרבי אליעזר הלכה למשה מסיני, ו'ביום' בא להתיר מכשירין. ור"א בר יעקב רצה לומר שלמדים מ'שמיני' אפילו בשבת, ודחו את דבריו). מילה שלא בזמנה - אין דוחה שבת ולא יום טוב.

פיקוח נפש דוחה שבת - לר"א בן עזריה ק"ו ממילה שהיא אחד מאבריו של אדם (ולרבי אליעזר למדים זאת ממקום אחר ולא ממילה, שאין למדים ק"ו מהלכה).

אין למדים קל וחומר מהלכה למשה מסיני.

אין מלין בלילה - שנאמר בן שמונת ימים'.

אין מקריבין קרבנות בלילה - שנאמר 'ביום' צוותו. ואפילו מחוסרי כפרה שהתורה חסה עליהם להביא בדלות, לא חסה עליהם להקריב בלילה או ע"י פסולים, שנאמר בהן 'ביום' ללמד שדינם כשאר קרבנות להקריבם ביום וע"י כשרים.

אין מלין ביום השביעי - שנאמר 'בן שמונת ימים', ולא ביום התשיעי שנאמר ביום 'השמיני'.

צרעת דוחה עבודה - ואסור לקוץ בהרת כדי להקריב את הפסח.

דף קל"ב ע"ב

עבודה דוחה שבת - וקרבנות ציבור שזמנם קבוע, קרבים בשבת.

מילה דוחה צרעת. מילת קטן בזמנה ומילת גדול - שנאמר 'בשר' ערלתו (תיבת 'בשר' מיותרת). לרבות גם אם יש שם בהרת. מילת קטן שלא בזמנה (בינוני) שלא נאמר בו 'בשר' - לאביי בצד השווה ממילה בזמנה ומילת גדול, לרבא מ'בשר' הנאמר במילה בזמנה. (שבזמנה למדים בק"ו ממה שדוחה שבת וא"צ ריבוי).

עשה דוחה לא תעשה כשמקיים העשה בזמן עקירת הלאו - כגון מילה בצרעת וכלאים בציצית, אבל אם מקיים העשה רק לאחר עקירת הלאו אינו דוחה, ומטעם זה אסור לקוץ בהרת כדי להיטהר ולקיים עשה של עבודה.

יום ו' פר' מטו"מ כ"ה תמוז תש"פ

דף קל"ג ע"א

אסור לקוץ בהרת אע"פ שאינו מתכוין, וגם ר"ש הסובר שדבר שאין מתכוין מותר, מודה ב'פסיק רישא ולא ימות' שהוא אסור.

מצרוע נושא משאוי על כתיפו וקושר סיב על רגלו, ואם עברה צרעת עברה, ולא משום שדבר שאין מתכוין מותר לר"ש שהרי 'פסיק רישא' אסור, אלא משום שנאמר 'השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות', ודרשו מזה שמותר לעשות כן.

עשה דוחה לא תעשה דווקא כשאי אפשר לקיים שניהם, אבל אם אפשר לקיים שניהם אינו דוחה.

מילה שלא בזמנה אינו דוחה אפילו יום טוב. ומניין? א. ממה שאסרה תורה לשרוף נותר ביו"ט, שנאמר בוקר מיותר ליתן בוקר שני (של חוה"מ) לשריפתו, הרי שאין לעשות דבר של חול ביו"ט, ומילה שלא בזמנה דבר של חול הוא, שאין זמנה ביו"ט.

ב. ממה שאסרה תורה להקריב איברי תמיד של ערב ביו"ט, שנאמר עולת שבת בשבתו ולא עולת חול ביו"ט, ומילה שלא בזמנה דומה לעולת חול ביו"ט. ג. 'הוא לבדו יעשה לכם', לבדו ולא מילה שלא בזמנה. ד. יו"ט עשה ולא תעשה ומילה עשה, ואין עשה דוחה לאו ועשה.

הלכה כר"ע שמכשירי מילה הואיל ואפשר לעשותן מע"ש אין דוחין שבת, וכן הלכה כדבריו לענין קרבן פסח, שכל מלאכה (חוץ משחיטה) אסור לעשות בשבת, משום שאפשר לעשותם מערב שבת.

מוהלין בשבת, פורעין את העור, מוצצין את הדם (אע"פ שעושה חבורה), נותנים תחבושת וכמון. אם לא שחק מע"ש לועס בשיניו (כדי לשנות במה שיוכל). לא עירב יין ושמן - שעושים לרפואה - מערב שבת, יתן כל אחד לעצמו. אין עושין חלוק לכתחילה אבל כורך עליה סמרטוט, ואם לא הזמינו מע"ש מביא מחצר אחרת, וכורך על אצבעו דרך מלבוש כדי לשנות מדרך הוצאה של חול.

דף קל"ג ע"ב

המל בשבת בזמן שעוסק במילה - שלא סילק ידיו - חוזר גם על ציצין שאין מעכבין את המילה. סילק ידיו - י"א שחוזר רק על ציצין המעכבין שהיא כמילה עצמה, ולא על ציצין שאין מעכבין, שהתחלה בפני עצמה היא. וכך היא שיטת חכמים הסוברים בלחם הפנים שאין לסלק את הישנים קודם שנתן את החדשים שנאמר 'תמיד', ואם סילק ואחר כך הניח התחלה חדשה היא ואין זה 'תמיד'. וי"א שחוזר גם לציצין שאין מעכבין, שגם כשסילק ידיו מעשה אחד הוא ולא התחלה חדשה. וכך היא שיטת ר' יוסי הסובר לענין לחם הפנים שנקרא תמיד גם אם סילק ואח"כ הניח, אם לא לן השולחן בלא לחם.

ערב פסח שחל בשבת לחכמים מפשיט את כולו, לרבי ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה מפשיט עד החזה, אבל מכאן ואילך כאילו פירש כבר והתחלה חדשה היא. אמנם לענין חזרה על ציצין שאין מעכבין, אפשר שלדברי הכל חוזר גם אם סילק את ידיו משום זה אלי ואנוהו.

זה אלי ואנוהו - לת"ק התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה, לולב, שופר, ציצית, ס"ת גאה, וכתוב בו בדיו, קולמוס גאה, בלבדל אומן, וכורכו בשיראין נאין. לאבא שאול 'אננהו' לשון 'אני והוא', שיהיה דומה לו ורחום וחונן כמותו. גדול שמל ולא גמר ציצין המעכבין את המילה, כאילו לא מל ועגשו כרת. התחיל למול בשבת לפני בן השמשות, והתרו בו שלא יפיק לגמור ציצין המעכבין, ומל ולא הספיק לגמור, עגשו כרת, שלא קיים מצות מילה ועשה חבורה. מציצת הדם חבורה היא, שהדם מחובר הוא ואינו מופקד בכלי. ואע"פ כן מחללים שבת במציצת דם מילה משום סכנה, ומוהל שאינו מוצץ את הדם מעבירין אותו.

שב"ק פר' מטו"מ כ"ו תמוז תש"פ

דף קל"ד ע"א

ביום טוב שוחקין כמון לצורך מילה, משום שראוי לקדירה לצורך אוכל נפש. אסור לערב יפה יין ושמן בשבת לצורך מילה. ואם אינו מערב כל כך מותר. אין מסננין חרדל במסנתת שלו ביום טוב, משום שנראה כבורר. אבל מותר ליתן ביצה במסנתת של חרדל כדי ליפות את החרדל, שכולה יוצאת דרך המסנתת ואין נראה כבורר.

צולין בשר על גחלים ביו"ט אע"פ שמכבה, שאי אפשר לעשותו מערב יו"ט, שביזמו הוא מושבח יותר. אסור למתק חרדל ביו"ט בגחלת של עץ, משום שמכבה והיה יכול לעשותו מאתמול. בגחלת של מתכת מותר, שלא שייך בו כיבוי שאינו נעשה פחם. אסור לעשות גבינה ביו"ט, שאפשר לעשותה מערב יו"ט. אבל לישא מותרת ביו"ט, שפת חמה משוכחת יותר.

חלוק שעושין למקום המילה, יהפוך שפתו של מעלה כלפי חוץ, שלא יהא מונח על מקום המילה ויקרענו. אם אין לו חלוק ישים חתיכת בגד שחוק שיש לו שפה, ושפתו יהיה למטה וראש השני מעלה מקופל כלפי חוץ.

תינוק שאינו ניכר בו נקב בית הרעי, מושח את המקום בשמן ומניחו נגד השמש, ויקרע מקום הצלול בשעורה. תינוק שאין יכול לינוק, יתן סמוך לפיו כוס עם גחלים כדי שיתחמם. תינוק שאין נשימה ניכרת בו, יניפו עליו בנפה. תינוק שאין רוחו נכנס ויוצא יפה, יחליקו על בשרו בשלית אמו. תינוק דק, יחליקו בשרו בשליא מראש הקצר לצד הרחב, ואם הוא שמן (נפוח), יחליקו מצד הרחב לצד הקצר.

תינוק שבשרו אדום משום שלא נבלע דמו בבשרו, ימתין מלמולו עד שיבלע דמו. וכן אם הוא ירוק משום שלא בא לו הדם, ימתין עד שיבוא דמו.

דף קל"ד ע"ב

ספק בן תשעה או בן שמונה - אין מלין אותו בשבת. אדרוגינוס לת"ק אין מלין בשבת, ולרבי יהודה מלין.

לשיטת רבא - מרחיצין קטן כדרכו ביום המילה שחל בשבת, לפני המילה ולאחר המילה. אם יום שלישי למילה חל בשבת, לת"ק אין מרחיצין כדרכו אלא מזלפין ביד ולא בכלי, לר"א בן עזריה מרחיצין כדרכו, שנאמר 'ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים'. ואין זו ראייה גמורה, לפי שהגדול אין בשרו מעלה ארוכה מהר כמו קטן. לשיטת רב יהודה ורבה בר אבון - לת"ק ביום המילה מזלפין ביד ולא בכלי, ולר"א בן עזריה מרחיצין כדרכו אפילו ביום השלישי.

הלכה כר"א בן עזריה שמרחיצין גם ביום השלישי. ומרחיצין כל גופו אפילו בחמין שהוחמו בשבת, מפני הסכנה.

לרב נותנים חמין ושמן על מכה בשבת, לשמואל אסור גזירה משום שחיקת סממנים, אלא נותן חוץ למכה ויורד ושותת על המכה. ולדברי הכל אסור ליתן על המוך כדי ליתן על המכה, או ליתן על מוך שעל המכה, משום שחיתה. נותנים בשבת מוך ישן ויבש על המכה, שאינו מרפא אלא מגין על המכה. אבל חדש אסור משום שמרפא.

יום א' פר' דברים כ"ט תמוז תש"פ

דף קל"ה ע"א

ערלתו ודאי דוחה שבת ולא ספק. כגון ספק בן שבעה או בן שמונה, נולד בין השמשות, אנדרוגינוס לת"ק. (ולרבי יהודה מלין אנדרוגינוס בשבת, וטעמו מבואר להלן קלו:).

נולד מהול: שיטת ת"ק - לבית שמאי יטיף דם ברית שמא ערלה כבושה היא, לבית הלל אין צריך. וכן פסק רב. שיטת ר"ש בן אלעזר צריך להטיף לדברי הכל, ונחלקו בגר שמל כשהוא גוי. וכדבריו פסק שמואל.

לסוברים שצריך להטיף דם ברית - אם חל שמיני שלו בשבת, י"א שלא יטיף דם ברית, שהוא ספק ערלה כבושה ואין מחללים על מילת ספק, י"א שצריך להטיף שוודה, ערלה כבושה היא, וי"א שבה נחלקו ב"ש וב"ה.

מחללין שבת על מילת בן שבעה, ולא על בן שמונה שנחשב כמת ואין מילתו מצוה. ואסור לטלטלו משום מוקצה, אבל אמו שוחה עליו ומניקתו, מפני סכנת חולי שבא ע"י ריבוי החלב שבדדיה.

אם אין על האם טומאת לידה - כגון יוצא דופן או נכרית שילדה ולמחר נתגיירה היא ובנה - י"א שנימול מיד ולא ביום השמיני, ואין מלין אותו בשבת. וי"א שנימול בשמיני ומלין אותו בשבת.

דף קל"ה ע"ב

מי שיש לו שתי ערלות - (שתי עורות זה על זה, וי"מ שתי גידין) - נחלקו אמוראים אם מלין אותו בשבת.

זמן מילת עבד יליד בית ומקנת כסף:

א. קנה שפחה עם ולדה, נימול מיד. משום שנולד ברשות נכרי.

ב. קנה שפחה מעוברת וילדה אצלו - לת"ק נימול לשמונה, משום שנולד ברשות ישראל. לרב חמא, אם הטבילה קודם שילדה, נימול לשמונה, משום שאמו טמאה לידה. ילדה ואח"כ הטבילה, נימול מיד משום שאינה טמאה לידה. אם אחד קנה השפחה והשני עוברת, נימול מיד גם אם הטבילה ואח"כ ילדה.

ג. קנה שפחה ונתעברה אצלו וילדה - לת"ק נימול לשמונה. לרב חמא ילדה ואח"כ הטבילה נימול מיד, הטבילה ואח"כ ילדה נימול לשמונה. קנה את השפחה רק לעוברת, גם לת"ק נימול מיד למ"ד קנין פירות לאו קנין הגוף. (אבל למ"ד קנין הגוף נימול לשמונה). וכן אם קנאה (לגמרי) ע"מ שלא להטבילה, נימול מיד אפילו לת"ק.

יום ב' פר' דברים כ"ח תמוז תש"פ

דף קל"ו ע"א

לר"ש בן גמליאל תינוק פחות משלשים יום ספק נפל הוא. ולמד זאת ממה שאמרה תורה לפדות בכור מבן חודש, והוא משום שעכשיו נתברר שהוא בן קיימא.

מוהלין תינוק בן שמונה בשבת, ואין חוששין שמא נפל הוא ועושה חבורה, שאם הוא חי הרי חייב למולו, ואם נפל הוא מחתך בבשר. ומטעם זה מלין בשבת ספק בן שבעה או בן שמונה. אבל למכשירי מילה שלו אין מחללין - גם לרבי אליעזר - שמא נפל הוא ועושה מלאכה.

בהמה טהורה שמתה - נעשית נבילה ומטמאה. טרפה שנשחטה - שחיתתה מטהר אותה ואינה מטמאה. בהמה בת שמונה חדשים שנשחטה - י"א ששחיטה מטהר אותה כטריפה. וי"א שאין שחיטה מטהר אותה. ואינה דומה לטריפה שהטריפה היה לה שעת הכושר, ואפילו טריפה מבטן, הרי יש במינה שחיטה, שטריפות אחרות היה להם שעת הכושר.

בהמה תוך שמונה ימים ללידתה - לרשב"ג ספק נפל היא ואסורה באכילה, לחכמים מותרת באכילה. והלכה כרשב"ג.

עגל שנולד ביום טוב, שוחטין אותו בו ביום, ואינו מוקצה שהוא מוכן אגב אמו. ולרשב"ג היינו דוקא כשידוע שכלו לו חדשיו ואינו נפל.

בכור שנולד ביו"ט ומומו עימו, מותר לבקר מומו ביו"ט גם למ"ד אין מבקרין מומין ביו"ט, משום דלא אתחזק איסורא ואינו דומה למתקן ביו"ט, וכגון שבית דין ראו מומו מיד בשעת לידתו.

תינוק שפיהק ומת - שלא ראו אחר לידתו אלא מעט חיות - לדברי הכל חוששים שמא נפל הוא, ואין פוסר את אמו מחליצה ובבהמה אסורה באכילה. נפל מן הגג או אכלו ארי תוך ל' באדם או תוך ח' בבהמה, נחלקו רשב"ג וחכמים כנ"ל.

בהמה בליל שמיני יצאה מחזקת נפל ומותרת באכילה (גם לרשב"ג), שמקצת היום ככולו. ולהקריבה ראוי רק ביום שמיני, משום שאין מקריבין קרבנות בלילה.

תינוק שמת תוך שלשים יום, אם ידוע שכלו חדשיו נוהגים בו דיני אבילות, ואם לאו אין נוהגים (לרשב"ג שהלכה כמותו).

דף קל"ז ע"ב

מי שהיה לו בן אחד ומת, ומת הבן תוך שלשים יום, ונתקדשה אמו לישראל, חולצת מספק כרשב"ג. נתקדשה לכהן (ואם תחלוץ תיאסר עליו), י"א שא"צ חליצה (וסומכין על שיטת חכמים שאינו נפל), וי"א שצריכה חליצה.

לרבי יהודה מלין את האנדרוגינוס בשבת אע"פ שהוא ספק זכר, שנאמר 'המול לכם כל זכר' לרבות את האנדרוגינוס. אבל לערכין אינו נערך לא זכר ולא נקבה, וכן פסול לקדש מי חטאת.

יום ג' פר' דברים כ"ט תמוז תש"פ

דף קל"ז ע"א

שלוש שיטות במחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע לענין מילה בטעות של שתי תינוקות בשבת: שיטה א' - תינוק אחד שזמנו בשבת והשני לאחר שבת, ומל בשבת את זה שזמנו לאחר שבת, לדברי הכל חייב חטאת. אחד זמנו קודם שבת והשני בשבת, וטעה ומל בשבת את זה שזמנו קודם שבת, לר"א חייב, ורבי יהושע פוסר, שהטעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור מחטאת. שיטה ב' - אחד זמנו קודם שבת והשני בשבת, ומל את של קודם שבת בשבת, לדברי הכל פטור. זמנו של אחד בשבת והשני לאחר שבת, ומל בשבת את זה שזמנו לאחר שבת, לר"א חייב, ולרבי יהושע פטור משום שטרוד להתעסק במצוה פטור גם אם בסוף לא עשה מצוה. שיטה ג' - אחד זמנו בע"ש והשני בשבת, ומל בשבת את זה שזמנו קודם שבת, אם כבר הקדים למול בע"ש את זה שזמנו בשבת, חייב חטאת לדברי הכל, שאין לו כבר תינוק שזמנו היום ולא היה לו לטעות. זמנו של אחד בשבת והשני לאחר שבת ומל בשבת את זה שזמנו לאחר שבת, לר"א חייב, ולרבי יהושע פטור, כיון שניתנה שבת לידחות אצלו וטרוד במצוה.

קטן נימול לשמונה, נולד בין השמשות לתשעה, בין השמשות של ע"ש לעשרה, יו"ט אחר השבת ל"א, ר"ה אחר שבת ל"ב. אין מוהלין קטן חולה עד שיבריא.

נשלף ממנו החולי נותנים לו שבעה ימים להברותו. ונסתפקו אם שבעה ימים מעת לעת או לא.

ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב גובהה של העטרה אפילו במקום אחד, ואינו אוכל בתרומה. אם היה בעל בשר מתקנו שלא יראה כערל. מל ולא פרע כאילו לא מל.

דף קל"ז ע"ב

קטן מסורבל בבשר ונראה כמכוסה לאחר המילה, לשמואל אם בזמן שנתקשה נראה מהול א"צ למולו, אם נראה ואינו נראה צריך למולו, לרשב"ג אפילו נראה ואינו נראה א"צ למולו, ואם אינו נראה מהול צריך למולו.

המל אומר - אשר קדשנו במצוותינו וצונו על המילה, אבי הבן אומר - אשר קדשנו וכו' להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, העומדים אומרים - כשם שנכנס לברית וכו', המברך אומר - אשר קידש ידיד מבטן וכו'.

המל גרים או עבדים אומר - אשר קדשנו וכו' על המילה, שאין אומר - אשר קדשנו במצוותינו וצונו למול את הגרים (בעבד אומר: העבדים) ולהטיף מהם דם ברית, שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חזקות שמים וארץ לא שמת, בא"י כורת הברית.

פרק תולין

לרבי אליעזר תולין משמרת שמסננין בה שמרי יין ביו"ט, ומותח את פיה על חלל הכלי, אע"פ שעושה אהל ביו"ט. ובשבת אסור לתלות, אבל נותנין שמרים בתוך משמרת התלויה שאין דרך בורר בכך. לחכמים אסור לתלות ביו"ט ולתת בתוכה בשבת, אבל מותר לתת בתוכה ביו"ט.

אין עושיין אהל עריב ביו"ט. ולהוסיף על אהל עריב - לרבי אליעזר אסור ולחכמים מותר. מכשירי אוכל נפש - לת"ק אסור לעשותם ביו"ט, לרבי יהודה מותר לעשותם ביו"ט אם אי אפשר לעשות ערב יו"ט, לרבי אליעזר מותר לעשותם ביו"ט אפילו אם אפשר לעשותם ערב יו"ט.

יום ד' פר' דברים ר"ח מנ"א תש"פ

דף קל"ח ע"א

תלה את המשמרת - לרב יוסף חייב חטאת, לאביי אסור מדרבנן משום עובדא דחול. אוהל קבע - אם עשאו חייב חטאת. אהל עריב - כגון גוד (עור תפור שממלאין בין או חלב ומותחין על יתדות, והרוח עוברת תחתיו לצנן את היין, ודומה לאהל) משמרת, וכילה שגגה טפח - לא יעשה מדרבנן, ואם עשה פטור מחטאת. כסא גלין - שמפרקין ומחזירין אותו - לא יעשה מדרבנן, שמא יתקע בחוזק. מטה מחוברת שהיתה זקופה או מוטה על צדיה, כסא טרסקל שמקפלים אותו, ואסלא - מותר לנטותן לכתחילה.

נתן יין למשמרת תלויה בשבת - לחכמים חייב חטאת, לרבי אליעזר מותר לכתחילה. לשיטת חכמים מתירין בו לרבה משום בורר, שנוטל את האוכל ומניח את הפסולת, לרבי זירא משום מרקד שהפסולת למעלה והאוכל למטה. (ולרבי זירא אם התרה משום בורר פטור, שבבורר הפסולת למטה. ולרבה אם התרה משום מרקד, חייב.) לא ישטח טלית ע"ג יתדות וראשיו מתקפלים לצדדים. ואם עשה כן פטור אבל אסור. נתנה מכופלת מבעוד יום, וכרך עליה חוט למשוך אותה ולפורסה בשבת, מותר לנטותה לכתחילה, שאינו אלא מוסיף על האוהל. וכן מותר לפרוקה. מטה שפורקה ומחזירה - אסור להקימה בשבת. מטה זקופה - מותר להושיבה על רגליה.

יולון מותר לנטותו ולפרוקו, שאין נקרא אוהל אלא מי שעשוי כעין גג.

דף קל"ח ע"ב

כילת חתנים - שפרוסה על שני נקליטין שבאמצע המטה, וקנה נתון עליהם והבגד נופל לכאן ולכאן - אם אין לה גג טפח, ואין בפחות משלשה סמוך לגגה רוחב טפח, ואין ברחבה למטה שתי פחים, ואינה יורדת מן המיטה טפח, מותר לנטותה ולפורקה. ואם אין בה אחד מתנאים הללו אסור.

כובע - אפילו אם מתפשט מראשו ולהלן טפח אין בו משום אוהל. ואם אינו הדוק בראשו אסור לצאת בו, שמא יגביהנו הרוח ויעבידנו ארבע אמות ברה"ר.

גוד ברצועותיו המונח על מקום קביעתו, מותר למותחו בשני בני אדם, שאינו נמתח יפה, אבל באדם אחד אסור. וכילה אפילו בעשרה בני אדם אסור.

כירה שנשמטה אחת מירכותיה, לפי הברייתא מותר לטלטל, ואם נשמטה שתים אסור. ולרב אסור אפילו נשמטה אחת, גזירה שמא יתקענה בחוזק וחייב משום מכה בפטיש.

רבתינו ביבנה אמרו 'עתידה תורה שתשתכח מישראל'. ורשב"י אומר, ח"ו שתשתכח, שנאמר 'כי לא תשכח מפי זרעו', אלא שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד.

שרץ שנמצא בתנור, התנור נעשה ראשון, והפת שבתוכו שני. ואין אומרים שהאזיר מלא טומאה והפת נגע באב ונעשה ראשון. וכן כלים שהיו באזיר כלי חרס טהורים.

יום ה' פר' דברים ב' מנ"א תש"פ

דף קל"ט ע"א

דור שצרות רבות באות עליו, צריך לבדוק בדיני ישראל, שבשבילם באה פורענות לעולם. וכנגד שלש עבירות שעשו - 'בשוחד ישפטו' 'במחיר יורו' 'ובכסף יקסמו', הביא הקב"ה עליהם שלש פורעניות - 'ציון שדה תחרש' 'ירושלים עיני תהיה' 'זהר הבית לבמות יער'. ואין הקב"ה משרה שכנינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל.

אין ירושלים נפדה אלא בצדקה.

אם יתבטלו המתיארים בכלוריות ובמלבושי גאיה, יתבטלו מסייתים ומדיחים המשנאים אותנו. אם יתבטלו דיינים רשעים, יתבטלו נוגשי שוטרי עובדי כוכבים. 'שבר ה' מטה רשעים' - אלו דיינים שנותנים יד לשמשיהן. 'שבט מושלים' - אלו תלמידי חכמים שמעמידים דיינים רשעים ממשפחתם, וי"א תלמידי חכמים שעל פיהם מעמידים דיינים עמי הארץ.

מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין. י"א שגם אחיו לא טעמו, וי"א ששתו ולא נשתכרו.

בשכר ששומא אהרן בליבו על משה אע"פ שהיה גדול ממנו וקודם לו בנביאות, זכה לחושן משפט על ליבו.

שלשה דברים החמיר רב מנשיא על בני בשכר יותר מן הדין, לפי שאינם בני תורה ויבואו להקל יותר. א. כילה שכרך עליה חוט מותר לנטותה בשבת, והורה להם שאין בה צד היתר. ב. כישות - לחכמים מין אילן הוא ואינו כלאים בכרם, לר' טרפון ירק הוא וכלאים בכרם. בחוץ לארץ הלכה כר"ט המיקל. ולהם הורה להחמיר (ראה עוד להלן בסמוך). ג. מת ביום טוב ראשון (שנשטתה, כגון יו"ט אחר השבת) יתעסקו בו גויים, ביו"ט שני (אפילו של ראש השנה) יתעסקו בו ישראל, ולהם הורה שלא יתעסקו בו אפילו גויים ואפילו ביו"ט שני.

רב עמרם היה מלקה למי שזרע כישות בכרם, ורב מרשריא היה נותן פרוטה לנכרי קטן שיזרע לו, שרצה לשנות ככל האפשר כדי שלא ילמדו להקל. (שבגני מקומם לא היו בני תורה. תוס').

דף קל"ט ע"ב

מתעטף אדם בכילה שהרצועות תלויות בה, ואע"פ שאינם לצורך עיטוף אין נחשבים למשאוי. היוצא בטלית שאינה מצויצת כהלכתה חייב חטאת, משום שהציצות

חשובין ואינם בטלים לבגד, אבל חוטי כילה אינן חשובות ובטלים. מותר להערים ולתלות משמרת ביו"ט לתלות בה רמונים, ויתלה מתחילה רמונים, ואח"כ נותן שמרים לסנן את היין. שאם לא יתלה רמונים תחילה, מוכח שתלה אותה לצורך שמרים.

מבשלים שכר במועד לצורך המועד, ושלא לצורך המועד אסור. אם יש לו ישן לצורך המועד, עושה חדש ומערים ושותה מן החדש.

ת"ח יכול להערים בשבת באיסור דרבנן, כגון להניח שום בנקב של חבית ולומר שבא להצניעו, או לישן בספינה כשיודע שהנכרי יעבירנה.

נותנין בשבת מים על שמרים הנתונים במשמרת מבעוד יום, כדי שיהיו צלולין לזוב. מסננים יין בסודרין, אבל לא יעשה גומא (משום עובדא דחול, או שיבוא לידי סחיטה). וכן מסננים בכפיפה מצרית (העשויה מענפי דקל), ולא יגביה מקרקעיתו של כלי התחתון טפח משום אהל.

נותנים ביצה במסנת של חרדל. (י"מ שנותן ביצה על החרדל במסנת ונותן מראה בחרדל, וי"מ שמסנן ביצה במסנת העשויה לחרדל, ומשום שינוי).

עושים אנומלין (יין דבש ופלפלין) בשבת. לרבי יהודה בשבת ככוס, ביו"ט בלגין, ובמועד בחבית. ולרבי צדוק הכל לפי האורחים.

נותנים יין צלול למשמרת אבל לא עכורין, ובין הגיתות מותר אפילו עכורין, שאין זה תיקון לפי ששותים אותם בשמריהם.

פורסין בגד על פני חצי החבית, אבל לא על פני כולו משום אוהל.

כלי שמעריץ בו יין מהחבית, לא יתן בפיו קשין וקסמין בחוזק, לפי שנראה כמשמרת. מותר לערות בנחת מכלי אל כלי והפסולת נשאר בשולי הכלי, וכשיגיע לניצוצות בסוף הכלי יפסיק.

יום ו' פר' דברים ג' מנ"א תש"פ

דף ק"מ ע"א

חרדל שלשו אותו מערב שבת, ומערבו בשבת במים או יין: לרב - יערבנו בכלי שזה שינוי שלו, ולא ביד שמתערב יפה. לשמואל (ולרבי אלעזר לאחר חזרה) - כשעושה ביד נקרא שינוי ומותר, ובכלי אסור. לרבי יוחנן (לאחר חזרה) - בשניהם אסור. וכן פסקו אביי ורבא. רבינא - התיר כשעירבו בקלח של שום. להלכה - מותר בין ביד בין בכלי, ולא יערב ככח אלא בנחת.

שחליש ששחק ערב שבת, נותן לתוכן בשבת שמן וחומץ ומינט"א (עגנה), ולא יערב בכח אלא בנחת. וכן שום שריסקו מע"ש נותן לתוכו בשבת פול וגריסין, ולא ישחוק אלא יערב.

עושיין בשבת תערובת של יין דבש ופלפלין, משום שעשוי לשתייה. ואין עושיין תערובות של יין ישן ומים צלולין ואפרסמון, שעשוי לצנן אחר המרחץ והוא 'דוגמת רפואה'.

אין שורין חילתית (מין צמח חריף) בפושרין, משום עובדא דחול. ובצונן - לר' יוסי מותר, ומניחו לאחר מכן בחמה להתחמם. ולת"ק בברייתא אסור גם בצונן. ומותר לשתותה, שהוא משקה גם בלא רפואה. ואם התחיל לשתות ביום חמישי לרפואת לבו, יכול גם לשרות בשבת משום סכנה. ומותר לשרות חלתית בחומץ כדי לטבל בו מאכלו.

אסור להציף מים על כרשינין או לשפשפם בידו כדי לברור את פסולתן, אבל נותן בכברה או בסל אע"פ שלפעמים הפסולת נופל (ולר"א ין יעקב אסור, גמ' ע"ב). אין כוונתן תבן בכברה, ולא יתננו במקום גבוה כדי שירד המוץ, אבל נוטלו בכברה ליתנו לאבוס אע"פ שהמוץ נופל מאליו (כר"ש שדבר שאין מתכוין מותר).

מותר לשפשף בידיו כתונת מוכבסת, שמכוין לרככה. אבל סודר אסור משום שמקפיד על ליבונו ונראה כמלבן.

דף ק"מ ע"ב

כתונת התלויה על קנה, יטול את הכתונת מן הקנה ולא להיפך, שהקנה עומד להסקה והוא מוקצה. וקנה של אורגים מותר שתורת כלי עליו.

אגודה של ירק - אם ראוי למאכל בהמה מותר לטלטלו, ואם לאו אסור. בשר חי מלוח - מותר לטלטלו שראוי לאוכלו, אבל דג אסור שאינו נאכל חי.

הנהגות ראיות לתלמיד חכם: א. אם קונה אגודה של ירק או חבילה של עצים, יקנה ארוכה כדי שירויח יותר. ב. אם אין לו לחם הרבה - לא יאכל ירק חי שמגרר את התאבון, ולא יאכל מעט לחם שיש לו עכשיו ולאחר זמן עוד מעט שאין זה דרך שביעה, ולא יבצע את הלחם למסובין משום שלא יבצע בעין יפה. ג. אם אין לו שמן לסוך ידיו בסוף הסעודה, יסוך במים הנקווים שגדל עליהם ירקרוקת העבה כשמן. ד. כשקונה בשר יקנה של צוואר, שיש בה שלשה מיני בשר, שמן, כחוש, וגיד הצוואר. ה. כשקונה כתונת יקנה ממקום שפשתנו יפה, ויכבסנה כל שלשים יום כדי שתתקיים י"ב חודש. ו. לא ישב על מחצלת חדשה של גמי לח, שהלחלוחית תבלה את בגדיו. ז. לא ישלח חלוקו לפונדקית שלו לכבסו, שמא תראה בו דבר מגונה ותתננה עליו.

מי שאפשר לו לאכול פת שעורים ואוכל פת חטים, וכן אם יכול לשתות שכר ושותה יין, אין בכך משום בל תשחית, שבל תשחית של גופו עדיף.

רב חסדא הזהיר את בנותיו שיהיו צנועין לפני בעליהן, שלא יאכלו לחם לפנייהם שמא יאכלו הרבה ויתגנו עליהם, שלא יאכלו ירקות בלילה משום ריח הפה, וכן לא יאכלו תמרים ולא ישתו שכר בלילה מפני שמשלשלין, ולא יפנו במקום שבעליהם מפנים, וכשאדם קורא בפתח ביתם ישאלו בלשון נקיבה וילבשו זכר.

לרבי דוסא גורפין עפר הנמצא באבוס של כלי, לתת לתוכו תבן ושעורים לפטם את השור שלא יתערבו במאכלו. אבל באבוס של קרקע אסור שמו יבוא להשוות את הגומול. ולחכמים אסור גם באבוס של כלי, אטו אבוס של קרקע. אם יש תבן הרבה לפני השור, לרבי דוסא מסלקין אותם לצדדין כדי שלא ידרסנו, ולחכמים אסור.

נוטלין תבן שנתנו לפני בהמה זו ונותנים לפני בהמה אחרת, שאין בהמה קצה בהם. נוטלים תבן שנתנו לפני חמור ונותנים לשור, ולא להיפך.